

BRIEF AAN VASTE COMMISSIE VROM TWEEDE KAMER, 6.11.2009

Oproep voor vergelijkend veldonderzoek gg-aardappel en gg-appel

Geachte mevrouw/heer,

De betekenis voor een duurzame landbouw vormt de kern van een jarenlange strijd over genetisch gemodificeerde (gg) gewassen, die de besluitvorming in Brussel verlamt. De Nederlandse overheid wil die impasse doorbreken door ruimte te scheppen voor sociaal-economische criteria in de besluitvorming over de teelt van gg-gewassen. Inmiddels heeft de COGEM daar in een signalering bouwstenen voor aangereikt. In december zult u van minister Cramer het standpunt van de Nederlandse overheid hierover ontvangen. Tijd om die bouwstenen concreet te maken voor twee gg-gewassen die voor Nederland relevant zijn: de *Phytophthora*-resistente gg-aardappel en de schurft-resistente gg-appel.

Over gg-gewassen wordt al meer dan twintig jaar maatschappelijke strijd gevoerd. Daarin is de betekenis voor duurzame landbouw een terugkerend element. Door die strijd is de politieke besluitvorming in Europa in een impasse terechtgekomen. In Europa worden er vrijwel geen gg-gewassen geteeld, terwijl het wereldwijde areaal inmiddels meer dan 125 miljoen hectare beslaat en jaarlijks met een procent of acht groeit. Volgens de veevoer- en levensmiddelenindustrie dreigen Europese bedrijven hierdoor niet alleen hun concurrentiepositie te verliezen, maar dreigen we ook kansen te missen op verduurzaming van de agrarische productieketen.

Met het oog op het doorbreken van die impasse vroeg minister Cramer de Commissie Genetische Modificatie (COGEM) een klein jaar geleden om een signalering over "sociaal-economische aspecten van ggo's" op te stellen. Het rapport van de COGEM, dat enkele weken geleden verscheen, formuleert een aantal bouwstenen voor een beoordeling van de mogelijke bijdrage van gg-gewassen aan de verduurzaming in de landbouw. Het rapport is onderdeel van de Nederlandse inbreng in de Europese discussie over de toelating van import en teelt van genetische gemodificeerde (gg)gewassen. Momenteel worden gg-gewassen alleen beoordeeld op veiligheid voor mens, dier en milieu. Sociaal-economische aspecten spelen hierin formeel geen rol en daarover bestaat in Europa onvrede. In het rapport beschrijft de COGEM een aantal voorwaarden waaraan gg-gewassen moeten voldoen om een bijdrage te kunnen leveren aan een verduurzaming in de landbouw, zoals maatschappelijk nut, welvaart & economie, welzijn & gezondheid, (lokale) voedselvoorziening, cultuurwaarden, keuzevrijheid, veiligheid, biodiversiteit en milieukwaliteit. Voor import van gg-gewassen is het volgens de COGEM vanwege handelsrelaties ingewikkeld om een beoordelingskader voor import op te stellen omdat buiten Europa andere wetten, regels en cultuurwaarden gelden.

In 'Oogst uit het lab', waarvan een exemplaar is bijgesloten, is te lezen hoe wij ruim twintig jaar op verschillende manieren betrokken zijn geweest bij maatschappelijke en wetenschappelijke discussies over mogelijke bijdrage van gg-gewassen aan verduurzaming van de landbouw. Met ons zijn velen er inmiddels van overtuigd dat de kansen die gg-gewassen mogelijk bieden alleen benut kunnen worden als daarvoor voldoende maatschappelijk draagvlak bestaat, dat is gebaseerd op de afweging van nut, risico's en ethische aspecten. Daartoe moet aan tenminste drie voorwaarden worden voldaan. In de eerste

plaats moet bij zo'n afweging rekening worden gehouden met de specifieke eigenschappen waarvoor een gg-gewas geschikt en de omstandigheden waaronder het wordt geteeld en verwerkt. In de overzeese teelt van soja met resistentie voor het onkruidbestrijdingsmiddel Roundup zijn immers andere aspecten van belang dan in de teelt van ziekteresistente aardappelen onder Nederlandse omstandigheden. In de tweede plaats moet gekozen worden voor een duidelijk referentiekader, waarin rekening wordt gehouden met de beschikbare en in ontwikkeling zijnde technologische, economische en logistieke alternatieven in de keten. Tenslotte moet worden voorkomen dat we verzanden in een eindeloze theoretische maatschappelijke discussie over gg-gewassen.

Met het oog op bovengenoemde voorwaarden stellen we voor om de bouwstenen die in het rapport van de COGEM zijn aangedragen verder uit te werken aan de hand van twee concrete, voor Nederland relevante teelten: aardappel en appel. Die keuze ligt voor de hand omdat de Nederlandse overheid en bedrijfsleven al hebben geïnvesteerd in de ontwikkeling van een Phytophthora-resistente, cisgene gg-aardappel en een schurft-resistente, eveneens cisgene gg-appel. Wij menen dat de tijd is aangebroken om onafhankelijk vergelijkend veldonderzoek te starten dat concrete, empirische gegevens oplevert, waarmee de mogelijke bijdrage van de Phytophthora-resistente gg-aardappel en de schurft-resistente gg-appel aan verduurzaming kan worden vergeleken met andere, non-gg benaderingen. Het rapport van de COGEM biedt hiervoor een solide basis. Door dergelijk onderzoek op te zetten en uit te voeren in nauwe samenspraak met geïnteresseerde en betrokken partijen kan draagvlak worden gerealiseerd.

We realiseren ons dat de kosten van een dergelijk maatschappelijk breed gedragen vergelijkend veldonderzoek niet gering zijn. Desondanks verdient het naar onze overtuiging serieuze aandacht, omdat het de kans op maatschappelijk rendement van eerdere overheidsinvesteringen in deze cisgene gg-aardappel en cisgene gg-appel aanzienlijk vergroot.

Wij zijn benieuwd naar uw reactie op ons voorstel. Desgewenst zijn we bereid het voorstel nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Huib de Vriend
&
Piet Schenkelaars

Bijlage: Oogst uit het lab